

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Ser[m]ones de septe[m] viciis criminalib[us]
eoru[m]q[ue] remediis magistri Pauli Wan theosophi et
co[n]cionatoris Patauiensis eximii**

Wann, Paul

[Augsburg], 1517

VD16 W 1186

Q[uaesti]ones siue dubitat[i]o[n]es de fornicat[i]o[n]e simplici Sermo
LXXX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-30065

De fornicatiōe simplici.

Adam solū vnā mlierē z nō ples. z Eue solū vnū maritū z nō ples. An dr s. Tho. li. ij. q. 92. c. cxx. q. inactu sic oibz animalibz q carnali comitatio vrit: q fornicū in h ope nō cōparatū. vñ pp̄ h pugne i animalibz cernit. Et illa rō ē cōis q̄ ad oia aialia: q pp̄ venerea est i eis discordia. qz qdlibet aial vult frui libere voluptate y ene reoz sic z voluptate e ciboz. q̄ qdē libras p hoc ipedit/ si vna plibz pcedit: z a plibz accedit. sic in libere tibi fruēdo ipedit aliqd aial/ si cibuz quē ipm sumere cupit/ aliqd aial sibi vsurpat z recipit. Et iō pp̄ cibū z venerea isurgit in aial/ libz pug. Sic etiā in hoibz dissiparetur pax z cōcordia si vna eēt plibz sociata. Idē vult Alber. sup viij. Eth. di. Una dz esse vni? p nām. qz nō facē ad vnitate hie ples: sed poti⁹ ad diuisione.

R
P
Ignorantia.

¶ Quinū piculū est i gātia peccōz. p̄z: qz est pe q̄s credit cū aliq̄ peccare simplici fornicatio ne: q̄ tñ comitit adulterū/ vel incestū. qz sepe tales mlieres s̄ iugate: z recessit a viris suis neqtiose. sic cōuerso stat/ qz soluea credat se peccare cū aliq̄ simplici fornicatiōe q̄ est p̄stirus in m̄imonio. Lōtingit etiā qz tales mlieres pus sūt cogite a p̄sanguineis illi⁹ q̄ credit se fornicari simplici. z sic comitit incestū. Imo stat qz talis mlier oeculee sit ex fornicatiōe/ vel adulterio genita: z sic illi q̄ eā cōfiteat p̄sanguinea/ foroz/ vel amica. Ex quo tandem seq̄t qz ille q̄ sic peccat comitit se maḡ discrimini. neqz ex eis fat p̄ ignorātia. qz tenet als ex p̄cepto abstinerē ab illicito carnali opere. z a quolibet peccō.

2

¶ Sed di. q̄s. Quare tñ dñs p̄hibuit aliq̄s voluptates s̄m gustū z tactū: q̄ tñ sūt nales: Re spondet qz h fecit pp̄ tres causas. Primo in s̄gnū dominij. vñ Augu. dic sup Gen. Nō erat vñ hō se dñm hie cogitarer/ nisi ab aliq̄ p̄hiberet. Secūdo vt h̄er hō vñ mereret. vñ Aug. s̄lt sup Gen. dr. Op̄rebat vt hō sub dñio positus/ ab aliq̄ p̄hiberet: vt x̄tus merēdi cēt obia: q̄ sola v̄ssime est x̄tus. Si em̄ nihil eēt p̄hibitū v̄ p̄ceptū/ nō posset aliq̄s male agere. Et ideo nō esset difficile/ nec fornicari laudabile bñ agere. Quare em̄ x̄tus est si q̄s agit qd sibi placet a nāz sed in h̄est x̄tus maḡ: qz hō p̄p̄riā voluntate facit: z p̄formae se voluntati dei. vñ Sapiēs de hoc solū x̄turi ad h̄ctes: qd pp̄ue voluntati de traxerit. Et poeta dr. Est x̄tus placidis abstini/ ille bonis. Et Aristot. ij. eth. dic. qz x̄tus sit cir/ s̄ difficulta. Tertio vt hō assuescat p̄ponere a m̄iori carnali amore dei. Ad amādū em̄ deū su per oia tenet hō ex illo mādato p̄mo et maxio. Diliges dñm deum tuū ex toto corde tuo zc. Mar. xxij. Et ex sola trāsgressiōe hui⁹ mādati hō dānaret: etiā si nullū aliud spēale mādati trāsgrederet. **¶** Dubitat vt ū fornicatiōe ce teris partibz plus peccet vir q̄ mlier. Ad h̄ res spōder s. Tho. in sc̄pro. ij. smax. qz vir pl⁹ peccat: qz plus h̄z de bono rōnis. licz mlier pl⁹ h̄z beat de maria cētatiōis. quia est maḡ fragilis. Sed Prium videt dicere Augu. de adulterinis

jugis. Et ponit. xxxij. q. vj. Indignant. Indignant inq̄mariti/ si audiūt adūlteros viros pendere s̄ltes adulteris femis penas: cū tamē eos s̄uitus puniri op̄ceat/ q̄s maḡ ad eos pineret z x̄tute vinceret: exēplo regere feminas. Ad h̄ argumentū videt Holkor. qz licz vir q̄s ruz ad vnā circūstātia s̄uitus peccat. puta ad h̄ qz magis tenet vigere rōne z x̄tute. tñ p̄p̄sando oēs circūstāncias mulier magis peccat. Augu. autē nō loquit in dicta auctoritate nisi de sola circūstātia z x̄tute rōnis q̄ debet in viris p̄minere. Qz autē p̄les circūstāntie p̄currat in muliere q̄ aggravat peccatū/ in soluta z etiā adultera. hoc signāter p̄z in generatiōe plis: qñ illi adūditur catur cui⁹ nō est. Et i adulterio veri z legitimi puer per h̄ exhereditant: vel ad min⁹ p̄re heres dicitur sue puant. Itē rōne scādali. Augu. autē in mlierē q̄s viro/ p̄pter maiorē erubescētia q̄ debet esse in mlierē: et pp̄ venit tumentē zc. Itē pp̄ incertitudine plis: qz dū vna plibz m̄i sc̄t/ sep̄ ip̄a ignorat et q̄ ceipiat. Et sic absq̄ luce loquēdo mlier pl⁹ peccat. Ex p̄missis q̄ p̄z quōd cūlibet homi fugiēda z vitada est fornicatio p̄pter plā picula etiā s̄uissima q̄ eā comitatur z aggravat. Rogem⁹ q̄ deū: vt sua ifinica pietate z miscōia nos respiciat: ne a carne deul cti tātis piculis z malis de q̄b dicitū est vt au⁹ distis/ inuoluamur. sed poti⁹ cum castissima z purissima x̄gine Maria: sua incessiōe eternō celi gaudia cōsequamur. Amen.

Qōnes siue dubitaciōes de fornicatiōe simplici
Sermo LXXX.

Fornicariū regnū dei nō possidebit. i. ad Cor. vj. In p̄cedēti s̄mone audistis quō fornicatiōz simplici esse vitandā z fugiendā ostendit nāz cura/ sc̄pura/ z pericla futura siue mala ip̄am fornicatiōe comitātia. Quoz quinqz in generē re enūerati. viz sterilitatē: malā prolis educationē: plus interfectionē siue exinctionē: discōrdiā siue inimicitia: z peccōz ignorātia. Nūc cōsequēter circa p̄missa intēdo mouere aliq̄s dubitaciōes siue q̄stiones de fornicatiōe simplici. Pro ḡsa Bue Maria. **¶** Fornicarij reg. del nō possid. vbi sup. Questio siue dubitatio p̄z ma est. quare dñs simplici fornicatiōem p̄hibuit. Sc̄da an in hoc misericordie nobiscū egerit. sicut Calixt⁹ cū clero. Tertia. an vey sit qz ali⁹ qui dicit se nō posse p̄tinere zc. Et an fornicatiō sit veniale peccatū. **¶** Prima q̄stio diabolica z irrisione di. na est: Quare dñs p̄hibuit simplici fornicatiōe: Ad h̄ dñm est qz illo questio bñ dz diabolica. qz talis q̄stio p̄p̄sita ē p̄z mo a diabolo Gen. ij. Cur p̄cepit vob dñs vt nō comederetis ex om̄i ligno paradisi: Est etiā facta z irrisione digna: qz null⁹ hō p̄ponit et aliter hōi s̄ltem q̄stione qz pro s̄ulo cū nō h̄er. Si em̄ veniret q̄s ad aliq̄e bui ḡsem: et dice

B
Lignum
paradisii
triplex

B
Qd dicit
bolica.

re ei. Quare nō pmittis filias tuas pstruū; q̄
 re vis eas maritari; nūquid ille ruderet: Estis
 vos fatu; qd̄ q̄ritis: Quāto magis q̄ ille fatu
 us reputari pōt; qd̄ de celesti rege h̄ auder̄ q̄rere
 q̄re ipe filias suas nō pmittat fornicari; aut q̄
 re vult eas castas p̄manere; aut nuprijs tradi.
 Un̄ q̄rere q̄re dñs aliqd̄ de re sua. phibuerit; est
 q̄rere quare dñs in re sua ius aliqd̄ siue domi/
 nū sibi retinuerit. Hanc aut̄ q̄stionē q̄libz la/
 ne mentis diceret stultā esse. recte siq̄s q̄reret a
 rege Francie: Quare nō dact̄ mibi totū regnū
 vestrū; Vel siq̄s q̄reret a duce bauarie: Quare
 nō dact̄s mibi totū ducatū vestrū; Om̄ipotēs
 em̄ deo p̄mittis parētibz nr̄is in paradiso p̄mi/
 sit om̄e lignū; et om̄es fruce; lignoz paradisi p̄
 ter vnū; qd̄ vtiq̄s debuisset eis sufficere. vñ dixit
 Gen. ij. i. p̄i Adam. Ex om̄i ligno paradisi come/
 de. de ligno aut̄ sciētie boni et mali ne comedas
 In quocūq̄ em̄ die comederis; ex eo; morte mo/
 tieris. Hec aut̄ v̄ba dei om̄ipotētis Adam ex/
 posuit postea Luc. xxi. yrozi sue; postq̄z formata
 fuit de costa ei. p̄crea postea Gen. ij. diabo/
 lus dixit in plurali Luc. xxi. p̄cepit vob̄ dñs vt
 nō comederetis ex om̄i ligno paradisi: Nun/
 quid facis fuit qd̄ dñs pmittit eis v̄scē de ligno
 vite; per cui⁹ estum nunq̄ fuisent mortui. imo
 z v̄tra illō eis indulsit oia cerera ligna paradi/
 si pulcerrima euz; fructibz suis. Et solū excepit
 vnicū lignū sciētie boni et mali; vt videret etiā
 habere dñum speciale in paradiso; q̄ creauit oia
 ex nibilo. Ex his p̄tz q̄ q̄stio p̄missa est stultā;
 z diabolica. z ideo nō indiget v̄teriori solōne.
 fm̄ illud Proverb. xxv. Nerespō deas stulto
 iura stulticiā suam. ¶ Est aduertendū p̄ ma/
 iorē intellectū dīctorū. q̄ in paradiso erat triplex
 gen⁹ lignoz. quoddā fuit ad sustentationē vite
 per nutrimentū. quoddā ad p̄bationē obediē/
 tie sic lignū sciētie boni et mali. q̄ddā lignū ibi
 fuit ad immortalitatē: scz lignū vite qd̄ erat i me/
 dio paradisi. De his tribz lignoz generibz deo
 dedit duplex p̄ceptū. s. affirmatiuū z negatiuū.
 P̄mū affirmatiuū Gen. ij. Ex om̄i liḡ para/
 disī comede. Scdm̄ negatiuū ibidē. De ligno
 aut̄ sciētie boni et mali ne comedas. Lignū aut̄ vi/
 te qd̄ erat in medio paradisi; hēbat tres nobiles
 effect⁹ siue vtilitates ante p̄ctm̄ z post p̄ctm̄.
 Prohibebat em̄ infirmitatē / imbecillitatē / et
 mortalitatē. vñ Bern. in glo. sic ait. Lignū vite
 dicitur; qd̄ diuinit⁹ accepit fructū. vt q̄ ex eo māduca/
 carer; corp⁹ eius stabili sanitate firmaret; nec
 vlla infirmitate vel erate in dēterio; vel in occa/
 sum. s. in mortē laberet. Et Strabo in glo. sup
 illo v̄bo sic ait. Lignū vite hāc nātr̄ fructū hā/
 bebat; vt q̄ ex ei⁹ fructu comederet; p̄perua soli/
 ditate firmaret; z beā immortalitate vestiret. nul/
 la infirmitate vel angustate; vel senij lassitudine
 vel imbecillitate fatigād⁹. Scdm̄ lignū vite hāc
 fructū ēē habuisset post p̄ctm̄. vñ Aug. in q̄stio.
 vt. z no. rest. sic ait. Sust⁹ vel esus arbori vite
 corruptio; z corp⁹ ibibebat. Deniq̄ ēē p̄ p̄ctm̄

potuit insolubil' manere: si p̄missis fuisset illi
 edere de arborē vite. Sz merito culpe. s. inobe/
 diētie z ingēritudis sue dñs. phibuit. ne de liḡ vi/
 te post p̄ctm̄ comederet; dices ad angelos. Un̄
 dēte ne forte sumat de liḡ vite z viuat in cōnū.
 Gen. ij. qd̄ v̄bū vel p̄ceptū fuit iusticie z mie.
 P̄tio fuit p̄ceptū diuie iusticie puniētis p̄ctm̄
 inobie. Scdm̄ fuit p̄ceptū diuie misēdie p̄pari/
 entis. qz em̄ post p̄ctm̄ in misētia erāt victuriz
 q̄ro vita fuisset diuurnior; tāto miserabilior.
 Et ideo ait. Videte. i. caute; ne forte mittat mā/
 nū zc. qz si gustassent de liḡ vite diu. v̄uētēs;
 diu cēt miseri. Et vult s. Tho. q̄ cū frus li/
 gni ēēt finita; nō potuit corpi dare fructū durā/
 di tpe infinito; sed sel' sumptū p̄suasser. corp⁹ q̄
 corruptioē v̄lqz ad certū rps. q̄ finito hō indū/
 gussit itēz de liḡ vite sumere; v̄l fuisset trālla/
 rus ad sp̄uālē vitā. vt d̄ b. Tho. j. p̄e sum. q.
 xvij. ar. iij. v̄tz lignū vite ēēt causa immortali/
 tatis. Hec de p̄ma qōne. q̄re dñs phibuerit sim/
 plicē fornicatōez. ¶ Scdm̄ q̄stio erat: An dñs
 fornicatōz phibēdo in hoc misericordie nobiscū
 egerit: Ad hanc q̄stionē ddm̄ est breuit⁹ q̄ sic.
 qz dñs in h̄ egit misericordie cū v̄ris z cū ml̄ie/
 ribz: cū ple z cū toto genere hūano. P̄tio deo
 misericordie egit phibendo v̄ris fornicatōem
 simplicē. qz pot⁹ voluit eos h̄ie fidele adiuto/
 rī; q̄z tales q̄ furant̄ eis q̄cqd̄ possunt lucrari.
 Un̄ zebine q̄ nesciūt q̄d̄tu maneāt cū forni/
 catijs; furant̄ q̄tū possūt. vt tandē in semio v̄/
 cū abiecre fuerit habeāt vñ viuāt. Prouidit ēē
 dñs in h̄ misericordie v̄ris ne incideret p̄cula
 in p̄cedēti. fm̄one recitata. Scdm̄ in h̄ dñs misēti/
 cordie egit cū mulieribz. Vidēs em̄ dñs q̄ ml̄ie/
 res habiture essent laborē in portādo; p̄tem in
 v̄ro; dolorē in p̄uriēdo; sollicitudinē z occupa/
 tionē z laborē in nutriēdo. voluit v̄ros an̄ op⁹
 carnale eis obligari / vt auxiliarent̄ eis: z illas
 dirigeret vna cū ple z adiuuaret; z ne in plura
 p̄cula in p̄cedēti fm̄one incideret. Tertio in h̄
 dñs misericordie egit cū ple. frequētē em̄ p̄iret
 p̄les si simplex fornicatio esset zcessa. vt p̄tz in
 p̄cedēti ser. B. Quarto in h̄ dñs misericordie
 ter egit cū toto ḡne hūano: cui⁹ paci p̄uidit et
 salutē; ne tāta mala h̄iet ex p̄ccare; q̄ dicta s̄t in
 ser. p̄cedēti. Et p̄ h̄ etiā parz nr̄is ad p̄cedētiē
 qōne; q̄re dñs phibuerit simplicē fornicatōem.
 Et siq̄s obj̄cēt. p̄ h̄ac phibitōez fere totus
 mūdus perit. Ddm̄ est q̄ x̄sistit p̄les p̄iret; si
 nō ēēt phibita fornicatio simplex. qz vel p̄iret
 p̄pter nimis amorē quē ad ml̄res h̄ient. Un̄ d̄
 Hiero. z habēt v̄ba. xxxij. q. iij. Dugo. Adulē
 ē inq̄t in suā v̄rozē ois amator ardētior. Et ibi/
 dem d̄. In aliena v̄rozē om̄is amator turpis.
 Hoies ei cēt nimis carnales si fornicatio sim/
 plex esset admissa. p̄ h̄ d̄ de rege Deuf. xvij.
 Nō hēbit v̄rozēs pl̄imas; ne illiciat̄ aiaz ei⁹. s.
 ad nimis carnalitatē. vbi d̄ Nico. de. lq. q̄ ibi
 absolute nō phibuit regi p̄salitatē v̄roz; cū dñs
 sc̄tis p̄les habuerit v̄rozēs; s; q̄ n̄ h̄eat i n̄uer; q̄

Ma dī
 appet in
 phibēdo
 fornicari
 onē quā/
 duplici

Lignum
 paradisi
 triplex

De dial
 bolica.

De fornicatiōe simplici.

excessivo ex ea dea: ne inducat ad nimis carna-
litate. Jc si fornicatio simplex eet admissa. pe-
ritur viri z puali pp' rapacitate mlieris. For-
nicarie ei mlieres depaupant viros: z ex eis sepe
faciunt fures z latrones: etia scq'ret odiu z ini-
micitia: si ab aliq' recipes illa qua plus amaret.
z sic de alijs mal. vt in pcedenti ser. ¶ Et si qd
di. Dec pbibitio fornicatiōis est z multiplicati-
onē gnis bñani. pz ad bñisio ex his q' dea sūt
in pceden. ser. q' ille q' indiner oib' supponit
cōit efficiunt steriles. Etia o'ps dō nō facit ma-
gnā vim i paucitate vel mltitudine hoim. Pro-
pterea dicit Eccl. xvj. Ne iocūderis i filijs ipijs si
multiplicet. Et subiūgit. Melior est vn' timēs
deū q' mille filij ipij. Et velle ē mori sine filijs/
q' relinq're filios ipios. Nec ibi. Et ibidē. xv. c.
in fine dicit. Nō cupiscit dñs mltitudinē filio-
rū infidelium z munitū. Scit em dñs / q' meli-
or fuisse mori sine filijs / q' relinq're filios ipios.
Dñs g nō accedit ad hoim mltitudinē: sed ad
hoc q' ples saluent: vel ad b' q' meliores sint q'
saluent. pp' hoc dñs p'uluit euāgelio castita-
tem / q' g'uitate / paup'itate / z silia. Prohibitiō
aut fornicatiōis ad b' defuit vt ples saluent: z
pfectiores sine q' saluant. Et q' seq' q' singula-
ris malicia illoz ē q' vellēt fornicatōz simplici
nō esse pbibita: q' illd eis displicet qd deo pla-
ceret cōuerso. ¶ Dubitat p'ur. qd sentēdum
sit de illis q' dicūt se nō posse p'rinere. z an hoc
vex sit qd dicūt. Ad b' b'cauit dōm est: q' nulli
vixere dicere pōt q' nō possit p'rinere. Ills ei bō
obligat ad impossibile. s; q' d' d'cū p'cepisse ipossi-
bile: anathema sit. i. maledict' sit. z ē snia Hiero-
nīm. Quā sit tales nō dicāt vex: pōt oñdi auēre
scpturē sacre z rōne. P'rio auēre scpturē Sen-
tū. vbi dñs dicit ad Lam: loqns de p'co. Sub re-
erit apperit' r'ur: z tu dñaberis illi. Un' qñ mē-
daciū deo iponit: q' dicūt se nō posse abstinere
a p'co. Scdo occurrūt illd Job. vj. Nunqd pot-
erit aliq's gustare / qd gustatū affert mortem.
Et q' d'bo v' q' pot' bō deberet dicere: nō pos-
sum fornicari. q' q' dicit. er. nō possum p'rinere.
Et in d'itate q' pfectā fidē h'et q' d'lectatio for-
nicatiōis esset venenata: vtiq' dicitur. Nō pos-
sum fornicari. Nōne si apponeret alicui cibis
amarissim' vel venenat' n'pe statū diceret. Nō
possum aliq'm comedere: etiāsi esset famelic'.
s; voluptas pbibita est venenata z morte ama-
rior. fm illd Eccl. vij. Inueni amariorē mortē
mulierē. qd intelligit de voluptate q' est mortē
amarior: q' h' mortē culpe m'ficiat: in futuro ve-
ro inefficet mortē etna: tā corpis q' aie. ¶ Ad
idē scio pōt adduci qd legit Eccl. xv. Apposu-
it tibi aquā z ignē: ad qd volueris porrige ma-
nū. Et subiūgit an boiem vita z mortē: bonū z
malū: qd placuerit dabit ei. ¶ Quareo ad idē
fac' illd apli. j. ad Cor. x. Fidel' est dō q' nō pa-
riet vos rētrā sup id qd porcēt. Jc Mat. xj.
Inq' m. su. ē z o. me. le. zc. quō aut leue eet / si
zēz portabile. Jc illd. j. Jo. v. Nec ē charitas
deire: m'adata ei' custodiam: z m'adata eius

g'iano s'c. Jo d'c Hiero. vt sup dictū est. Ma-
ledict' q' d'c d'cū p'cepisse ipossibile. Jc d'c. Uo-
lentiā facit deo q' perit a deo qd solvere non pōt.
Jus em iusticie humane est non esse licit' p'ri-
tere ab homine qd solvere non potest. quod si
vex est: multo fortius non est licit' iusticie di-
uine hoc peccare. q'lis esset ille q' pereret a deo q'
fornicationē simplici non h'et pro p'co. qd dō
facere nō pōt. q' nihil iniustū pōt facere aut in-
dulgere: sed fornicatō repug' legi nāe: z efficit
n'ra mala vt dictū est. g' dō ea indulgere nō
pōt. Et itez dicit Hiero. Apphāna temeritas:
o vesanoy. infamia: d'cū scie duplici ignorantia
p'denaris: scz q' nesciat qd fecerit: z nesciat qd
iulserit: q' si iposuerit m'adatu qd ipleri nō pos-
sit. pro nefas iponit' inq'rate iusto: et udelitate
p'io: acti vos qd suscipiari sacilegi est: ad salu-
tem nō fecerit: sed ad penā. In q' auēte infinu-
at Hiero. illos esse blasphemos q' dicūt se non
posse p'rinere: deo em imponit' ignorantia / in-
iusticia / et impietas. Quia tales etiā pōt addu-
ci illud Augu. Nemo peccat in eo qd vitare nō
pōt. Et illud p'cm adeo est voluntariū: q' si nō
esset voluntariū nō eet p'cm. xv. q. j. § j. z. xxxij.
q. v. Sicut em. Voluntas alic' est libera / q' cogi
nō pōt. Sicut d'c Sen. Omite excusatiōes: ne-
mo peccat inuit'. Sic g' p' auēte scpturē sacre
canonis / bible z doctor' sc'oz. q' omes illi er-
rant z falsū dicūt: q' dicūt se p'rinere nō posse. z
p' p'sequēs p'cedi opz q' fornicatio iuste sit pb'i-
bita ex dicitis. ¶ Scdo oñdit p' rōnes error il-
loz q' dicūt se nō posse p'rinere. P'imo h' oñdi-
tur experientia hūanoy actuū. Nam ab actu lu-
rurie cessare facit verecūdia de visione paucoy
hoim. Lur g' nō accēte imagiata a rētrato: visio
dei: z angeloy: z sc'oz: q' in deo tanq' in speculo
clare cogit' / ipm ab h'moi turpitudine: et: abe-
ret. Lū d' sit iustissim': nulluz malū q'ritūq'
modicū p'mittēs ipuniti: sit z ipe p'atē habēs
vite z mortē: q' z oēs acc' n'os nō solū ex'iores
s; z int'iores clare z ap'issime cogit': mag' q'
nos q' hec facim'. Jc d'c Boe. de p'co. phili. v. p
sa. vj. Mag' nob' si dissilare n' volum' iudicia
est necitas pb'itae: cū an oculos iudic' cūtra cer-
nētis agam'. Et Bern. d'c de angelis honozan-
dis maxime custodib' nostris. In quouis di-
uer forio / in quouis angulo: ruerentiā exhibe
angelo tuo: nec audeas illo p'sente qd me vidēs
re nō auderes. quod similis dici potest de sc'is
nobis assistentib': z pro nobis apud deū orant'
tib'. Jc d'c verificatoz. Lū quid turpe facio
qd me cernēte iuberes: Lur spectate dō nō mag-
gis ipe iubeas. Jc scdo ab actu fornicatiōis ces-
sare facit timor mutilatiōis / vel mortis corpa-
lis int'ese imaginat'. vt pz in ist' q' fugiūt mor-
tem ad loca vbi nlla est mlier. Lur g' nō idē fa-
ceret timor mortis etne: v'riusq' hois: v'iz aie
z corpis. Jc d'c dicit' Prouerb. xx. Dolor vulne-
ris absterget mala. Jc'z tertio ab actu luxurie
compescit amor pecunie. vt scis ex p'ntia de-
beret lucrari castrum / vel mille marcas auris

pphanā
.i. iq'natō
violatiū /
cōfusiōe
dignū / si
ue scāda
losum

B
Ueracū
dia rena
bit a for-
nicatiōe.

Timor

Amor

vt argenti: vt forte lōge min⁹ pua. l. marcas ar-
 gēti. Cur q̄ nō p̄tere possem⁹ p̄ regnū celoz.
 p̄ q̄ q̄dā se castrauit. Mar. xix. alij sp̄re se
 i more tradiderūt. Jō dr̄ br̄s Ber. J̄lice d̄ice:
 excusam⁹/ tergiasamur. vix ē aliq̄s q̄ in eis
 q̄ ad te sūt vt ex p̄ri q̄d possit: etiā q̄d prom-
 p̄ssime p̄t f̄m carnē: vt f̄m seculū: siue impu-
 lerit timor: siue traxerit cupiditas. q. di. pauci
 sūt imo ex mille vix vn⁹: si fas est dicere ex cē
 r̄milib⁹ vn⁹/ qui pbauerit p̄ exp̄tentiā in resi-
 stendis carnalib⁹ tēctatōib⁹ q̄d possit ex se: si
 gnār q̄d possit deo adiurore. dūmō fecerit q̄d
 in se est. 2. idō pauci vincūt carnē: sed vincunt⁹
 z ex p̄sequētī p̄t p̄m luxurie mlti damnātur
 Quarto p̄t: h̄ idē in trōnalib⁹. Naz piscis
 se cēperare p̄t ab esca si bamū suspicāt/ auis
 a cibo recis si doliū suspicāt/ aialia a laqueo ca-
 uent abscōdico/ vt mardoze/ gires z similia.
 Cur q̄ bō se nō r̄paret a veneno luxurie/ a cibo
 delectatōis z a laqueo demōis/ cui⁹ talia vera
 esse cogitat. vix q̄ luxuria simplicis fornicari-
 onis hic corp⁹ offēdat z aiām/ famā z r̄palia
 z inducat morē: ei⁹ ernā: vt p̄t ex p̄missio. Nul-
 lus q̄ se excusare p̄t z dicere. Nō possum cōtē-
 nere zē. Quanto p̄t ondi tali rōne. si talis qui
 dicit se nō posse cōtinere haberet tātā volūta-
 tē p̄tinēd⁹/ quātā vinū suū in cellari/ aut i cista
 r̄basuz: suū custodiēdū de facili cōtineret. dū
 mō vix tāta diligētia obstruerz sensus corpis
 cui⁹ sentit p̄ciam p̄ eos aliquātulū dānificari.
 q̄nta diligētia obstruit foramē doliū sui cū p̄p̄
 dit p̄ illū aliq̄ntulū vini exisse: aut q̄nta dilige-
 tia i foramē s̄rā ciste sue dūmō itelligit aliquā
 fracturā i ea factā eē zē. Sexto hac rōe q̄rat
 ab eo q̄ se dr̄ nō posse p̄tere: q̄ cogāt ad fornicā-
 tiō. vix q̄ diabolo vt a carne vt ab ip̄a muliere.
 Nō p̄t dicere q̄ cogit a diabolo: cū dicat dō
 Bre. Debit eib⁹ q̄ nō p̄t vicere nisi volēt. Et
 sup̄ illo Mar. iij. Si sūt dī es mitte te dor̄sū
 de Blo. In q̄ i firm⁹ ostēdit cū nllī nocere possit
 sic: nisi ille p̄t dor̄sū se miserit. i. a dō recesserit
 Nec dicere p̄t q̄ cogāt a carne. qz de⁹ dedit hōi
 dūmō sup̄ carnē: et sup̄ appetitū carnalē: vñ Be-
 nef. iij. dixit ad mulierē. q̄ teneat figurā carnis.
 Sub vini p̄tate et⁹ z ipe dīabit tui. Et Ben. iij.
 dem̄ eipi Layn. Sub te erit appetitū tu⁹ zē. Ne
 qz dicere p̄t q̄ cogāt a muliere. qz h̄ eēt ridiculū
 cū pot⁹ ipe eā cogere possit. Septia rō. q̄rat
 ab illo q̄ dr̄ se nō posse p̄tere. vix sic itelligat q̄
 nō possit suis virib⁹ sine dī auxilio: aut itelligat
 q̄ ē ad: ut a dō nō possit. Si scdo mō h̄ ē māi⁹
 feste falsū z sapit h̄esim. vñ ap̄s ad Ph̄l. iij.
 oia possū i eo q̄ me p̄forat. Si p̄io mō tūc ve-
 rū ē. Nā sine adiurore nihil bōi possum⁹ opari
 p̄t ex illo Jo. xv. Sine me nihil potest⁹ facere
 Et. ij. Lo. iij. Nōq̄ sufficiens sim⁹ cogitare ali-
 qd a nob̄ q̄st ex nob̄: s̄ sufficiens nra ex dō ē. Et
 Aug. dr̄. Dñe sine te nihil s̄ oēs cōat⁹ mei. J̄c
 Sap. viij. vt sciat qm̄ alit nō possit eē p̄tinēd⁹ nisi
 de⁹ dō. Et h̄ ip̄erat sapia. scire cur⁹ eēt h̄ donū

adi dñz z debeat sū illi. J̄c Mat. xix. Lū q̄
 r̄rēt discipuli: q̄s p̄ salu⁹ eēt: R̄ndit res. ap̄d hō-
 mies ē impossibile: s̄ ap̄d deū oia possibilis sūt.
 Ubi dr̄ glo. inf. Impossibile ē ap̄d hoīes: vt p̄
 se a suis cupiditatib⁹ p̄tant. J̄c Jo. vj. Nō
 p̄t v̄ire ad me nisi p̄t me⁹ traxerit eū. i. ḡa dei
 illū p̄uenit. Pro q̄ sciēdū: q̄ p̄cipue de⁹ q̄
 tuoz modis nos trahit. P̄io p̄ueniēt dilectōe
 vt calor sol⁹ h̄ūozēz succū sup̄trahit. Un̄ Dic-
 re. xxxj. In charitate p̄petua dilecti re. iō attraxi-
 te miserās. Scdo trahit sui bñficij exhibiti-
 one: vt pastor ouē cibū sibi p̄bēdo. Un̄ Aug. s̄
 Jo. vj. Dñdis ouī ramū vitidē z trahis eam
 Tertio trahit sui delectabili p̄gustatiōe: vt
 odor rose olfactū delectat z allicit. Un̄ Cañ. j.
 Trahit me p̄re. Et Joā. xij. Ego si exaltat⁹ tu-
 ero a tra oia trahā ad me p̄s. Quarto trahit fla-
 gelli illatiōe vt imissioe. vt p̄t trahit filiū suū d̄
 rabna p̄ capillos z xberat. sic de⁹ trahit hoīes d̄
 peccato tribulatōes varias inferēdo. fm̄ illud
 D̄cc. xj. In funiculis adā trahā eos zē. Sz
 dice. q̄s: Et q̄ sic de⁹ n̄ abit hoīem z nemo sine
 dī adiurore p̄t bñ agere: ad qd tñ vtile est h̄ sci-
 re? R̄n̄ q̄ valde vtile ē oñdere hoībz: q̄ v̄irib⁹
 suis saluari nō p̄t: nec a p̄ctō abstinere. Nā p̄
 hoc p̄t hoīes moueri ad eria: eis valde vtilis
 ad eoz iustificatiōē.
 Ad excludendū suā rā p̄sumptionem
 vix Ad diligētiā faciēdas p̄ ḡra obtinēda
 Ad faciendū ea q̄ ex se possunt.
 P̄mo vtile est hōi hoc scire: ad excludēdū
 stultā quādā p̄sumptionē et fiduciā q̄ credūt
 se p̄uerti qñ voluerint. De q̄ p̄s̄p̄riōedi Eccl̄.
 xxx. Repromissio neq̄ssima mltos p̄didit. Ne-
 quā z mala repromissio est dū p̄ctōz repromit-
 rit sibi qd p̄tū est deo. scz futuro tpe disponē-
 re zē. Un̄ Ber. j. Nō est v̄im nosse r̄pa vel mos-
 menta q̄ p̄t posuit in sua potestate: Nequoz
 z peior est repromissio: qz cū r̄pus infini-
 vāz lois sibi a deo datū fatue exp̄derit. adhuc tñ
 p̄sumit q̄ de⁹ multū t̄pis sibi daturus sit. Ne-
 quissima z pessima est repromissio: qz talis nō
 solū r̄pus sibi datū perdidit. imo etiā in cōru-
 meliā largitoris exp̄ndit z exp̄dere vult i su-
 ruro. z tñ adhuc i tali p̄posito sperat sibi a deo
 dari temp⁹ longi⁹. q. di. Dñe deus: da mihi r̄p-
 pus viuendi vt peccem z re offendā zē. Et mi-
 ra v̄icqz z magna insania est: q̄ ille q̄ diabolo
 resistere nō potest cum liber est sperat viribus
 suis de manibus eius liberari dum ab eo cas-
 p̄us z ligatus est. Lum̄ scriptū sic Job. xij. q̄
 factus est vt nullum tumeret: z nō est potestas
 in terra que ei valcat comparari. Qui autē in
 mortali est captus z ligatus est a diabolo. fm̄
 illud Prover. v. Iniquitates sue captiue impiū: z
 funibus p̄ctōz suoz quisqz cōstringit. J̄c z
 q̄ nō potest se tenere ne ad impulsūz tēctatōis
 eadar i foueā p̄cti. quō sperat se cōfractū casu/
 p̄suetudie p̄sūz aggere peccatozū obrūtū: a cā-
 p̄sunda fouea per se exire: eo q̄ ipulit ei resistēz

Tractio dei q̄dra plex

p̄nias dif ferre p̄t culosuz ē Notabū

M

pbant i. q̄nact violari / ofusio digni / ue scāda losum

B Urecēdū dia rena hic a fornicatiōe.

Timos

Amos

De grauitate adulterii.

Nota

diabolus
insidiat
fimi boio

re. mo qd ampli⁹ tales hoies cu morui fue/
rit morte spuali: sperat seipos posse suscitare
Et vt breuit⁹ dica i pnci se nihil posse asserit: s;
i futuro. i. i extrcto oia posse. cu tñ tuc ex se erit
iporetiores z di adiutorio min⁹ digni: qz cu di
uci⁹ offederit. qñ etiã diabol⁹ mag⁹ laborabit
ad ipediendũ salutẽ eoz. Ipe em calcaneo insi/
diat. i. fini boio: qd bñ pot ex h q dicitũ e serpe
ti Ben. iij. Tu insidiaber⁹ calcaneo illi. tuc inqz
oia se posse psumit: cu loge min⁹ pñe: vtz i fi
ne vite. Un licz i sanitate caro magis aduerset
spui: z inclinet siue inducat ad lasciuia qz in ex
tremis siue infirmitate. tñ loge maior erit tenta
tio i extremis a demonibz qz vnqz fuerit i vita
tpe sanitate. Nã demõ co gñct ex nã z cõplexio
ne. imo infirmitate z disproportionẽ corpis appo
pinqre morte: z separationẽ aie a corpe. Sic em
bñ q si tuc nõ vicerit sua tẽtatiõẽ. q in pperuũ
randẽ vincere nõ poterit. pperca vicia demõis
tẽtatio oibz pcedentibz est grauior. Et nisi bõ
dũ sanus est merca a deo adiuuari in fine. vir
imo qdãmõ impossibile est cu bñ vitã finire.
Si ho bõ dũ sanus est facit diligentiã quã hu
mano mõ facere pot: sine dubio in fine de⁹ euz
nõ derelinqr. Scdo vtile est boi scire q sine
dei adiutorio nõ pñt bñ agere: ad hoc vt tanto
maiorẽ faciãt diligentiã pro gratia dei obrinẽ
da: sine cui⁹ auxilio pueri nõ possunt. elemo/
synas largiẽdo / deũ orando / z serõz suffragia
z viroz iustoz siue deuotaz psonaz implorã
do. dũ em bõ talia facit: ea intẽtiõẽ vt omnipotẽs
deus sibi auxiliẽt. qrenus exire possit laqos di
abolit: aut i tẽtatiõẽ se pseruare ne cadat. tunc
de⁹ q est misericordissim⁹ z valde pi⁹: sua boni
tate nõ derelinqr eũ. imo qnto mag⁹ eũ iplozat
p auxilio aut in pdictis opibz bonis se exerceat
tãto ampli⁹ sibi auxiliũ pstat. Tertio vtile
est boi pdicta scire ad h vt faciat qd in se est ita
q bõ nõ dimittat: qñ aliq etiã q vident sibi dif
ficia faciat. dñs ei ñ vult iuuare eos q se ñ iu
uãt. imo qñ fingit se ñ scire eoz necessitatẽ: qz
ipi fingit se. eo q ipi se nõ pbãt quã ñ possint
in tẽtatiõẽ resistẽdo: qz quãro pl⁹ resistũt. tãro
ma⁹ adiutoriu habẽt expectare a deo: z quãro
min⁹ resistũt: tãro min⁹ de⁹ eos adiuuat. Un
Sap. j. dicit: Spũs scũs discipline effugiet fi
cũ. Ite possz sic qri ab eo q de se pñere nõ
posse: aut vis pñere z ñ potes: aut potes z nõ
vis. Si vis z nõ potes: tuc infidel⁹ est de⁹ q pati
tur re tẽtari sup posse eũ: qd dicere blasphem
iũ est: vt pñz s. f. Imo fatuũ est talia cogita/
re: magis impiũ dicere: vt patz ex pcedentibz.
Nõne credis q oia possis cu eo q oia pot. Si
cũ vulgarit: qui nõ habet nisi qruoz vl⁹ qnqz
solidos: dicit. ego ce rex habemus centũ milia
marcar. Nõ potest q paruũ eẽ illõ posse: cui⁹
defectu posse diuinũ paratuũ e suplere. Si ac
potes z nõ vis: tuc impura tibipñi qre nõ cõti
nea: nec poterz hẽe aliquã excusationẽ. Ulter
mo pot qri a talibz: siue a quibz talibz: an possit

aliq tpe pñere. si de sic: vt p mēsem: tuc p̄t suf
ficient ondi: q sequit mēse pot⁹ er mag⁹ possit
pñere q̄ isto mēse. p̄z: qz p̄suerudo p̄nēdi il
l⁹ mēsis iuuabit eũ. de q̄ de Tul. Opria forma
viuēdi est eligēda: quã iocūdã redder assuetu
do. Et poeta dr. Qd male fers: assuetce / feres.
Et iõ sp̄are d̄z deũ esse paratiorẽ ad iuuādũ eũ
postq̄z p̄ mēsem p̄ amore ei⁹ p̄inuerit q̄ añ. si
tñ ex corde instāter h̄ perierit: vt vtz auxiliẽt si
bi. Ite eũ ip̄e nõ sit sear⁹ de vita: nõ dico p̄ mē
sem: s; neqz p̄ vnã horã: q̄ rōne spar se acceptu
rũ a deo vitã: eadẽ z sp̄are d̄z vturẽ fuidi deo
se acceptu: in vita illa. Nec d̄z disponere se ser
uiturũ diabolo i vita quã nondũ h̄z. Nõ em d̄z
sitis esse opario ebrioso z lufori: q̄ pus obolu p̄
dit q̄ illũ lucrãt⁹ sit. Sz adhuc di. q̄s. an for
nicatio sit aliq̄ mō pctm veniale. Et q̄ sic. vt ex
illo Augu. in li. de bono iugalit: vbi dr. q̄ est ci
bus ad salutẽ corpis: h̄ est p̄cubit⁹ ad salutẽ hu
mani gñis: sed nõ ois inordinat⁹ vltus ciboz est
pctm mortale. q̄ nec ois inordinat⁹ p̄cubit⁹ est
pctm mortẽ: q̄lis est p̄cubit⁹ fornicatiõis sim
plicis. Rñr fm̄ mērem s. Tho. ij. q. cluij. ar.
ij. in solone septe rōnis per totũ. q̄ nõ ita est de
comestiõẽ sic de fornicatiõẽ. eo q̄ ex vna come
stione non ipedit bonũ totũ vite vni⁹ boio. Et
iõ ac⁹ gule ex suo gñe nõ est pctm mortẽ: nisi
scient q̄s cibũ comederet q̄ totã cõditiõẽ vite
ei⁹ imuraret. sic p̄z de Adã. Sz ex vno p̄cubit⁹
tu pot vn⁹ bõ gnãri. Et iõ inordinario p̄cubit⁹
q̄ ipedit bonũ plis nasciture: ex ipõ gñe ac⁹ est
pctm mortẽ: nõ solũ ex inordinatiõẽ p̄cupie.
Sic q̄ ex p̄missis p̄z: q̄ ois fornicatio simplex
est pctm mortẽ: ex auctibz z rōnibz p̄missis. Et
q̄ nlls vere dicere p̄t: q̄ nõ possit pñere: vt la
rus audist. Rogem⁹ deũ oipotẽtẽ: vt in hac
q̄ridiana puḡ carnis p̄ sp̄m nob auxiliũ p̄stat:
vt p̄ castitatẽ z cõtinentiã mereamur obrinere
vitam p̄petuã Amen.

De q̄ra specie luxurie. s. de adulterio.
Sermo LXXXI.

Neqz fornicarii ne
qz adult⁹ neqz molles regni dei pos
sidentur. j. Loz. vij. In p̄cedentibz duo
bus fimonibz audist de fornicatiõẽ simplici: q̄
est p̄ma sp̄s luxurie. de qua dixi q̄ nã: scriptura
z picula futura ondit eã eẽ fugiendã. Quare
ẽt d̄s pbibuerit: z quõ pbibẽdo eã nob miam
fecerit: q̄ error z falsitas sit dicẽtiũ se nõ pos
se pñere zẽ. vt p̄z ex dicitis. Nũc p̄nter vni⁹
ret d̄m de alijs duabz luxurie sp̄ebz: vtz de
Stupro: z Rapru. de q̄b dixi ser. lxxvj. D L
Et ideo nũc de istis sp̄ebz eã breuitat⁹ ibidẽ d̄z
ca sufficiãt. Et tendam⁹ ad q̄rã luxurie sp̄e
ciem: vtz adulteriu. p̄ter qd̄ in p̄ta thema q̄s
bet hoc malo adulterii occupatus / si non pen
tẽt: et sic morit⁹ eternaliter damnat. Etiam si in
alijs operibz bonis se multuz exercitasset. Pro

B
Graui
tas p. ad
ulteriũ
ondit in
lapidibz.

Quisio

In brui
scialibz.

Soues

Exepluz

Exepluz.

no bñ

B
Figure
ostẽdunt
adulteri
um gũe
peccatũ.